

Jabłoń, dnia 20 sierpnia 2025 roku

Mediacja w postępowaniu karnym

Mediacja w postępowaniu karnym to coraz częściej stosowany instrument w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości. Stanowi formę alternatywnego rozwiązywania konfliktów, która pozwala stronom sporu na wypracowanie porozumienia w sposób polubowny, z pominięciem pełnego przebiegu procesu sądowego.

Mediacja karna jest procesem dobrowolnym, w którym neutralna i bezstronna osoba – mediator – wspiera oskarżonego i pokrzywdzonego w osiągnięciu ugody. Celem mediacji jest przede wszystkim naprawienie szkody wyrządzonej czynem zabronionym oraz odbudowanie relacji między stronami, jeśli jest to możliwe. W odróżnieniu od postępowania sądowego, mediacja kładzie nacisk na dialog, zrozumienie i wzajemne zaspokojenie potrzeb stron.

W polskim prawie mediacja w sprawach karnych jest uregulowana przede wszystkim w Kodeksie postępowania karnego, a także w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 roku w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych. W szczególności w art. 23a i następnych k.p.k. przewidziano możliwość skierowania sprawy do mediacji. Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż miesiąc, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania

Sprawa może zostać skierowana do mediacji na etapie postępowania przygotowawczego (z inicjatywy pokrzywdzonego lub podejrzanego, albo na wniosek prokuratora lub innego organu prowadzącego to postępowanie) lub po wniesieniu sprawy do sądu (sprawę do mediacji kieruje postanowieniem sąd lub referendarz sądowy). Skierowanie sprawy do mediacji jest możliwe wyłącznie za zgodą pokrzywdzonego i podejrzanego/oskarżonego.

W postanowieniu o skierowaniu sprawy do mediacji zostaje wyznaczony mediator (z wykazu prowadzonego w sądzie okręgowym, a w wyjątkowych przypadkach – uzasadnionych potrzebą skutecznego przeprowadzenia mediacji – spoza wykazu).

Po otrzymaniu postanowienia o skierowaniu sprawy do mediacji, mediator kontaktuje się z podejrzanym/oskarżonym i pokrzywdzonym, wyjaśnia im zasady i cele postępowania mediacyjnego, informuje o przysługujących uprawnieniach oraz odbiera od nich zgodę na uczestniczenie w mediacji (jeśli nie odebrał jej organ kierujący sprawę do mediacji). Jeżeli podejrzanym/oskarżonym i pokrzywdzonym decydują się na udział w mediacji, wybierają sposób jej prowadzenia w postaci bezpośredniej (spotkanie „twarzą w twarz”) albo pośredniej (bez osobistego kontaktu). W drugim przypadku, mediator spotyka się z każdą ze stron osobno, przekazując stanowiska i oczekiwania co do warunków porozumienia. Pokrzywdzony i podejrzanym/oskarżonym mogą zrezygnować z udziału w mediacji na każdym etapie postępowania mediacyjnego. Mediacja jest prowadzona w sposób bezstronny i poufny. Mediacja może zakończyć się zawarciem wspólnie wypracowanej ugody albo jej brakiem. Mediator przekazuje organowi, który skierował sprawę do mediacji pisemne sprawozdanie z wyników postępowania mediacyjnego. Do sprawozdania załącza się ugodę podpisaną przez podejrzanego/oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli została zawarta.

Mediacja w postępowaniu karnym stanowi wartościową alternatywę wobec tradycyjnego procesu sądowego, pozwalającą na szybsze, mniej konfliktowe i bardziej humanistyczne rozwiązanie sporów. Wspiera naprawienie szkód, buduje porozumienie między stronami i odciąża system sądownictwa. W miarę rozwoju kultury mediacyjnej w Polsce, można oczekiwać, że mediacja będzie coraz powszechniej stosowana jako skuteczne narzędzie wymiaru sprawiedliwości.

Opracowała radca prawny

Magdalena Szychta